

Šachy do škol seminář učitelů Zlín

Připravil Jan Weiser

Obsah vystoupení

Cíl prezentace

1. Něco o mě a kontakt
2. Základní informace o projektu a moje motivace k jeho využívání
3. Stručný komentář k jednotlivým částem projektu
  - ❖ Didaktika šachu
  - ❖ Kognitivní vývoj dětí mladšího školního věku
  - ❖ Studijní text pro výuku šachu
4. Vlastní zkušenosti a náměty k vedení výuky

Cíl

Snad hlavně pobavit

Informovat vás o jednom z možných alternativních programů vhodných pro výuku šachů dětí v **mladším školním věku** na ZŠ.

Něco o sobě

61 let, důchodce

Bývalý voják a učitel střední školy

Šachista amatér (v minulosti 2.VT), nyní aktivně nehraji

Trenér 3.třídy. Dosud odtrénováno (odučeno) asi 1000 hodin výuky.

Zajímám se o způsoby záměrného rozvoje myšlení a učení se dětí

Provozují stránku www.janwe.cz, kde jsou umístěny veškeré studijní materiály pro výuku dětí, které používám.

Základní informace o projektu

Název: Učíme se hrát šachy – rozvíjíme intelekt

Autor: A.J. Gabbazova, mistrině FIDE

Ruský národní institut tělesné kultury, sportu, mládeže a turistiky v Moskvě

Katedra individuálních sportů – her a intelektuálních druhů

Profesorka specializace teorie a metodika šachu

Odkaz na [www](http://chess.sportedu.ru/content/gabbazova-asyl-yakupovna):

<http://chess.sportedu.ru/content/gabbazova-asyl-yakupovna>

Moje motivace k užívání projektu

Učitel (trenér, samouk) může projekt využít čtyřmi možnými způsoby:

1. Jako učebnici šachu pro začátečníky.
2. Jako základ pedagogické dokumentace k výuce předmětu.
3. Jako zdroj hlubších informací o vlivu výuky šachu na rozvoj rozumových (intelektových) předpokladů dítěte.
4. Jako nástroj k cílevědomému a záměrnému rozvíjení myšlení a učení se u dětí.

1. Část -didaktika šachu

V doprovodné prezentaci jsou objasněny všechny základní pojmy, které učitel při používání učebnice bude používat. Prezentace má následující osnovu:

Didaktika šachu obecně

Žák

Učivo

Formy výuky, použité metody a prostředky

Specifika výuky šachu

Část druhá – rozvíjení kognitivních funkcí dítěte

Psychologický vývoj dítěte je rozhodující limita, která určuje obsah výuky, použité formy a metody, ale i obtížnost vybraných výukových problémů. Prezentace zahrnuje objasnění následujících problémů:

Základní změny v myšlení u dětí mladšího školního věku

Rozvoj paměti

Možnosti rozvoje intelektu u dětí

Jazyk a formy kódování informací

Schemata a modelování

Vnitřní plán činnosti

Vzájemná spolupráce dětí v procesu výuky

Část třetí - studijní text

Studijní text je současně pracovním sešitem, ve kterém děti plní úkoly. Není třeba další příprava materiálů.

Celkem má 105 stran. Obsahuje celkem 365 diagramů z nich je 230 cvičení k samostatné práci.

Text dětem množím vždy na jeden rok kompletně. Po hodině sešit vysbírám. Na konci školního roku si ho děti odnesou domu.

Vlastní zkušenosti

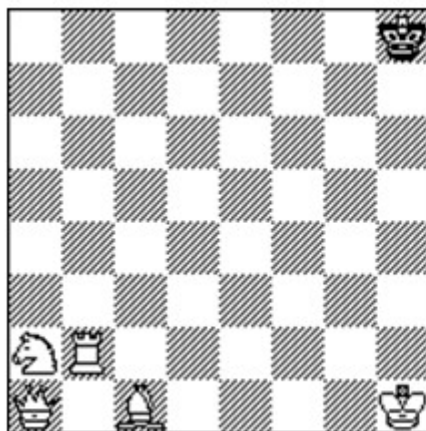
Organizace hodiny (90 minut)

- ❖ Mentální rozcvička (několik typů cvičení)
- ❖ Lekce ze studijního textu
- ❖ Přestávka
- ❖ Hra – podle pokynů

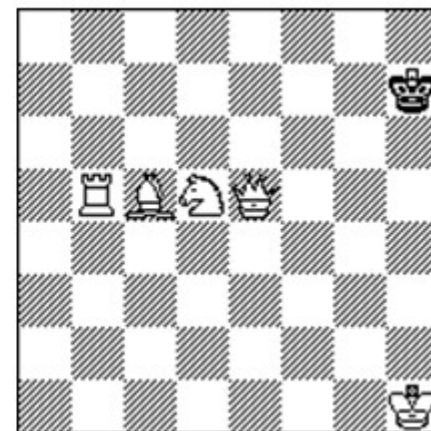
Na hodině udržuji přiměřenou kázeň a snažím se splnit cíl hodiny.

Mentální rozcvička

Rozvoj krátkodobé paměti a znalosti šachovnice. Cvičte se mnou

1. Nc3
2. Rb4
3. Bd2
4. Nd5+
5. Qe5
6. Bh6
7. Bf8
8. Bc5
9. Rb5
- *

Cvičení jsou schopné děti provádět již od 1. roku

Obtížnost:

S figurkami

S přestrojenými figurkami

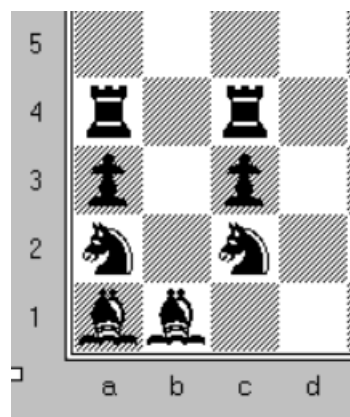
S figurkami bez přesunování (až 20tahů ve 13 letech)

Rozvoj operativního myšlení

1. S přesunováním figurek
2. Bez přesunování figurek

Hraje se pouze na 12 polích a1-c4

Přesuň Sb1 co nejmenším počtem tahů na a4

Velmi oblíbené cvičení

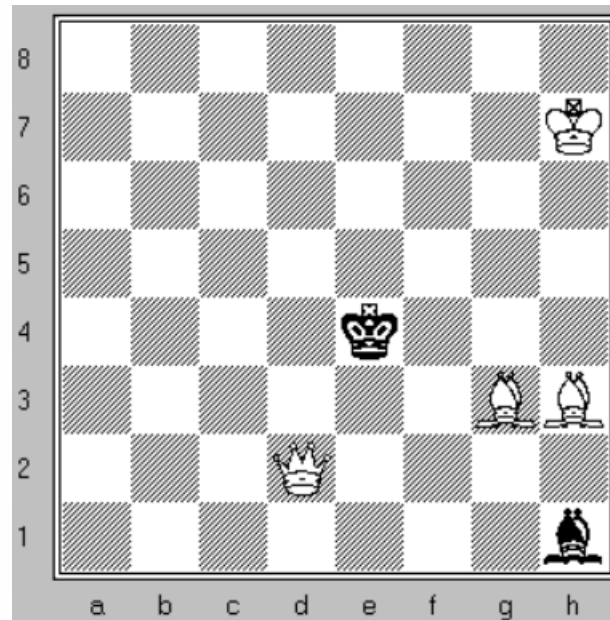
Úlohy – mat druhým tahem

Najdi tah králem

Najdi mat dámou

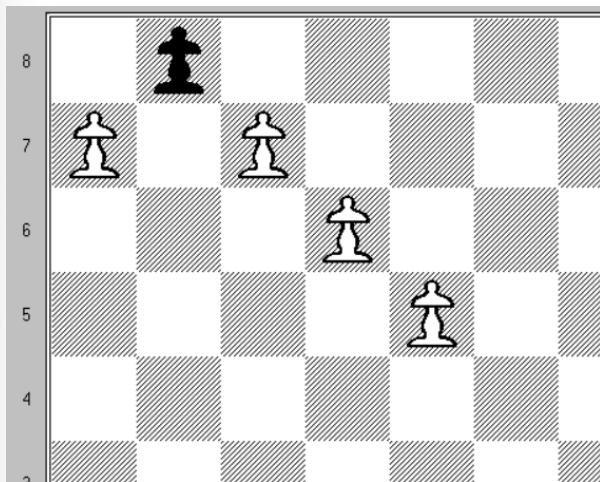
Učíme se v 2.- 3.roce:

- 1.Hledat tah s dvěma hrozbami
- 2.Nejlepší obrany za soupeře
- 3.Hledání řešení z paměti
- 4.Fixujeme matové obrazce v různých pozicích

Hra

V prvním pololetí hrajeme hru **Vlci a beránek**. Jednoduchá hra, která vyžaduje, aby si děti osvojily schopnost spolupráce figurek (vlků) při chytání beránka.

Velmi oblíbená hra. Naučit se vítěznou strategii trvá dětem zhruba půl a více roku.

Hra v zahájení podle pokynů

Kopec

Po pár lekcích, kdy nechám děti hrát jejich „absurdní“ zahájení, přeju k nácviku zahájení Kopec.

Účelem je stručně sdělit zásady zahájení a více méně mechanicky si dětmi osvojit nejdůležitější principy.

